

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrlet Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelček, Poljski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naša bodočnost.

V Sloveniji je okoli 90.000 delavstva. Od tega je organiziranih okoli 9000. To je v Sloveniji organiziran le vsak deseti delavec!

Kakšno moč bi predstavljalo slovensko delavstvo, če bi ga bilo organizirano vsaj 30.000! Saj je neposredno po vojni v prevratni dobi bilo organizirano 50% vsega slovenskega delavstva! Če upoštevamo današnje neugodne politične in gospodarske razmere, pa bi bilo vendar najmanjše, kar bi mogli od delavstva zahtevati, da bi ga bilo organizirano vsaj 30%. Že to bi bila lepa armada.

Pa še to delavstvo, kar ga je organizirano, ni strokovno enotno. Ene strokovne organizacije so socialdemokratske, druge komunistične, druge spet krščansko-socialistične in narodno-socialistične; pa tudi bernotovci se štejejo, da imajo eno strokovno organizacijo. Nekako federativno so združene samo soc. demokratske in komunistične strokovne organizacije v nekako osrednjo komisijo; sicer pa so druga od druge neodvisne, kakor so same zase tudi krščansko-socialistična, narodno-socialistična in bernotovska strokovna zveza, oziroma organizacija. Torej tudi to, kar je organizirano večalimani vsako samo zase, na podlagi politično-kulturnih ali strankarskih programov. Kaj bi pa bilo, če bi se slovensko delavstvo, neoziraje še na različna politično-kulturna ali strankarska naziranja, kakor bi to bilo idealno in edino pametno, organiziralo v strokovnem oziru popolnoma enotno? (o čemer danes ne smatramo še za potrebno podrobneje razpravljati). V tem slučaju bi predstavljalo ogromno silo, s katero bi moral vsak računati! To je sicer še pesem bodočnosti, a uresničila se bo!

Za enkrat je naša naloga le, da se krščansko-socialistično delavstvo čim trdneje oklene svoje **Jugoslovanske strokovne zveze** v strokovnem pogledu in pa svoje **Delavske zveze** v političnem. Zdaj imamo Delavsko zvezo tudi v Ljubljani, kjer je bila najbolj potrebna. Reakcija je čedalje bolj močna in ošabno dviga svojo glavo. Svoje eksponente ima povsod; pod najrazličnejšimi političnimi in kulturnimi zastavami plovejo njeni pristaši na najrazličnejših ladjah po razburkanem morju političnega življenja. Če delavstvo žalibog danes še ni tako dozorelo, da bi se strokovno organiziralo v eni sami Zvezi, kakor je bil to že ideal rajnega Kreka (o vzrokih, zakaj še ni, bomo govorili o priložnosti), pa je vsaj dolžnost vseh posameznih delavskih skupin, pa naj se še tako močno med seboj razlikujejo, da se vsaka zase strokovno utrdijo in razširijo ter pritegnejo v svoj krog neorganizirane. To dolžnost ima tudi naša krščansko-socialistična delavska organizacija. Na eni strani se imajo razširiti naše vrste po delavstvu, ki še stoji zunaj organizacije, na drugi pa moramo postati privlačna točka za našo najmlajšo katoliško inteligenco. Vse, kar je mlado, zdravo idealno, kar mrzi reakcijo, materializem in pohlep moderne buržazije, vsi, ki hočejo nov družaben red in novo pokolenje, se bodo zbrali okoli tabora Jugoslovanske strokovne in Delavske zveze!

Moč kapitala, moč zlatega teleta je velika. Toda veliko večja je moč duha, žrtev in ponižanega delovnega ljudstva, ki hoče svoje pravice. Z njim je Bog, je vera, je idealizem, je mladost. Srdito se bori velekapitalistično meščanstvo za svoje zadnje postojanke — tem popolnejša in trajnejša bo zmaga združenega delovnega ljudstva!

Političen pregled.

Dr. Anton Korošec je imel v ponedeljek v Kranju v tej volivni borbi prvi volivni govor. Govor je vzbudil v Belgradu precej pozornosti in ga beležijo vsi listi. V svojem govoru je dr. Korošec poudarjal sledeče misli:

V Sloveniji se bodo vršile volitve v največji svobodi. Zato se moramo vedno zavedati, da smo mi zastopniki kulturnega slovenskega naroda in da ne leže naše moči v sirovi sili, ampak v privlačnosti naših idej in naše preteklosti. Vsem slovenskim strankam ponujamo v trenutku, ko stojimo na pragu v vlado, premirje, da bomo podpirali vse stano-ve našega slov. naroda in vse poštenjake v kateri stranki koli. Mi moramo biti složni na zunaj, ker Italija preži na ugodno priliko, da bi nas napadla.

Po volitvah gremo v vlado, ker hočemo iz vlade ven služiti svojemu narodu. Svojega slovenskega in državnega programa nismo izdali. Naše prijateljstvo z Davidovičevimi stranko ostane neskaljeno. Nadalje je dr. Korošec poudaril, da naš prijateljski pakt z Vukičevićem ni naperjen proti hrvatskemu narodu. Iz prihodnje vlade so izključeni le tisti, ki se zbirajo okrog Stj. Radiča.

Za slovenski narod hočemo v vladi zahtevati vse, kar potrebuje za svoj razvoj, za svoje prosvetno, družabno in gospodarsko življenje. Prezrli ne bomo nobenega stanu. V kratkem se bo ustanovil začasni gospodarski svet, ki se bo zanimal za celokupno naše gospodarstvo v državi. Slovensko samoupravo hočemo uveljaviti in razširiti. Skrbeli bomo, da se delokrog naših oblastnih ustanov razširi, da se dopolnijo in spremenijo sedanjí pomanjkljivi samoupravni zakoni.

Naša stranka je ves čas svojega obstoja zvesto služila slov. ljudstvu in vsem njegovim stanovom. Zato se SLS tudi pri teh volitvah poteguje za zupanje slovenskih volivcev.

Dr. Korošec je žel za svoj govor burno odbravanje zborovalcev, ki so se zbrali v velikem številu.

* * *

Belgrajsko politično življenje se prenaša na deželo. Ministri in poslanci so odpotovali po državi na agitacijo. Obe vladni stranki se vedno bolj pomirjata. Zdi se, da bosta sedanje notranje spore, ki so podobni potresom, srečno prestali in da boste po volitvah složno nastopili. Vukičević ima trden položaj in si je znal iz vseh težkih položajev in zank vedno spretno izmotati.

Ivan Gajšek:

Krščansko strokovna internacionala.

Za vsak večji boj je danes potrebna mednarodna dejanska solidarnost v boju. Mednarodno organizirane so samo zveze, pripadajoče Strokovni komisiji. Vsak denar narodni strokovni zvezi ali krščanskim socialcem je izgubljen in žrtvovan za »štrajkbreherstvo«. (Delavec 10. julija 1927.)

Nj moj namen dokazovati neosnovanost in zlobnost očitka marksistov naši strokovni organizaciji »štrajkbreherstva«, ker so naši člani do danes še pri vsakem mezdnem boju, ne samo držali do skrajnosti disciplino, ampak, če omenjam samo zadnjo rudarsko stavko, podpirali tudi omahujoče marksiste. Moj namen je ovreči trditve marksistov, da so samo njihove zveze, priključene »Strokovni komisiji«, mednarodno organizirane.

Da si bodo vsi naši člani, pa tudi nasprotniki na jasnem, da je »Jugoslovanska strokovna zveza« mednarodno organizirana in že sama kot taka vključena v mednarodni zvezi krščanskih

strokovnih organizacij, katere sedež je v Utrechtu na Nizozemskem, njene Strokovne zveze pa priključene še posebej mednarodnim poklicnim Strokovnim zvezam, podajam kratek pregled razvoja in obseg naše krščanske strokovne »Internacionala«.

Že pred svetovno vojno so se sestajali zastopniki krščanskega strokovnega gibanja iz posameznih držav Evrope z namenom, ustanoviti mednarodno zvezo krščanskih strokovnih organizacij. Svetovna vojna je delo zadržala. Po svetovni vojni pa je prišlo stremenje po mednarodni skupnosti še bolj do izraza, zato se je že meseca aprila leta 1919. vršilo posvetovanje in leta 1920. po iniciativi krščanskega strokovnega gibanja Nizozemske, prvi mednarodni kongres krščanskih strokovnih organizacij in sicer od 15. do 19. junija v Haagu.

Glavne težkoče za ustanovitev mednarodne zveze so se odpravile že na predhodnih razgovorih, tako, da je bila na kongresu dana možnost za ustanovitev zveze. Na imenovanem kongresu so bile zastopane naslednje države: Belgija, Nemčija, Italija, Nizozemska, Avstrija, Švica, Španija, Českoslovaška in Ogrska. Poleg navedenih so bili navzoči še gostje iz Danske, Angleške, Luksemburške in Holandske.

Na kongresu so bila sprejeta pravila, ter se je izvolilo prvo načelstvo iz zastopnikov vseh strokovnih organizacij (central) imenovanih držav.

Dne 20. septembra leta 1920. se je sestalo na kongresu izvoljeno načelstvo k prvi seji, na kateri se je konstituiralo. Sedež mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij se je dočelil v Utrechtu na Nizozemskem.

Na tej seji je bila sprejeta kot članica tudi »Jugoslovanska strokovna zveza« v mednarodno zvezo in dobila glasom pravil svojega zastopnika v načelstvo, v osebi tov. Avgusta Cvilkja. Mednarodna zveza je začela takoj posvečevati vso pozornost vsem panogam delavskega vprašanja, med temi še posebej vprašanju delavk in je v to svrhu sklicalo kasneje v Brüsslu konferenco delavk.

Vsled preoblega dela se je kmalu začutila potreba združiti posamezne stroke v mednarodne poklice strokovne zveze.

Kot se pri nas organizirajo posamezne stroke v svoje »Strokovne zveze« v okrilju »Jugoslovanske strokovne zveze«, tako so se združile posamezne »Strokovne zveze« raznih držav v svoje »Mednarodne strokovne zveze«.

V naslednjem podajam pregled teh mednarodnih zvez, v katere je razdeljena naša strokovna »Internacionala«:

Mednarodna zveza tobačnih delavcev, ustanovljena 10. avgusta leta 1920. sedež Hemelrijken 9—10 Eindhoven, Nizozemska.

Mednarodna zveza krščanskih tovarniških transportnih in živilskih delavskih zvez, ustanovljena 16. oktobra leta 1920., sedež Rijswijasche weg 323 a Haag, Nizozemska.

Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij lesnega delavstva, ustanovljena 20. oktobra leta 1920. sedež Veuloerwall 9. Koeln, Nemčija.

Mednarodna zveza kršč. železničarjev, ustanovljena 6. aprila 1921., sedež Drift 10—12 Utrecht, Nizozemska.

Mednarodna zveza kršč. strokovnih organizacij poljedelskih delavcev, ustanovljena 21. januarja 1921., sedež Honderwedstraat 7. Boidsfort (b. Brüssel).

Mednarodna zveza oblačne stroke, ustanovljena 4. avgusta 1921., sedež Drift 10—12, Nizozemska.

Mednarodna zveza grafične stroke, ustanovljena 14. in 15. avgusta 1921., sedež, Losboom, Toussainstraat 30 h, Amsterdam, Nizozemska.

Mednarodna zveza strokovnih organizacij nameščencev, ustanovljena 28. in 29. septembra leta 1921., sedež 5, Rue Cadet, Pariz, 9 e Francija.

Mednarodna zveza kršč. strok. organizacij kovinarjev, ustanovljena 7. novembra leta 1921., sedež Konigslaan 9. Utrecht, Nizozemska.

Mednarodna zveza kršč. strok. organizacij usnarjev, ustanovljena 14. oktobra leta 1921., sedež Hofstraat 283. Kaakshuvel, Nizozemska.

Mednarodna zveza kršč. strok. organizacij rudarjev, ustanovljena 15. do 17. junija leta 1922., sedež Pletinkoestraat 19. Brüssel, Belgija.

Mednarodna zveza kršč. strok. organizacij poštnih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev, ustanovljena 12.—13. julija leta 1922., sedež Nicolaas Tulpstraat 46. Haag, Nizozemska.

Krona teh poklicnih mednarodnih zvez je pa »Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij«.

(Konec prih.)

Prava slika moderne velekapitalizma.

Razni državniki in druge veleugledne osebe veliko govore o kulturi, o miru in o bratstvu med narodi in državami. Besede so lepe in svet bi jim tudi veroval, ko bi sledile besedam dejanja. Sicer slede dejanja, toda ta dejanja pa grozno obtežujejo državnike sveta. Ta dejanja povedo, da so državniki sveta hinavci, da skrivajo pod besedami: kultura, mir, pravica najogabnejši imperijalizem, ki se da izvesti le z izžemanjem narodov. Nekaj zgledov.

Da trajajo hudi boji na Kitajskem, smo že večkrat omenili. Mimogrede smo pokazali tudi na vzroke teh bojov. Natančneje pa se še nismo dotaknili kitajskega problema.

Angleški državni poslanec je izdal o tem problemu važne podatke, izmed katerih se bomo dotaknili najvažnejših.

Kitajski delavec — prometno sredstvo.

Kitajsko ljudstvo je ubogo. Če hočemo zapopasti globokost tega uboštva, moramo razdeliti pojem uboštva.

Uboštvo pomeni tako majhen dohodek v gospodarstvu, da ne dopušča človeku nikakega oddiha, razveseljevanja in zadostitve kulturnih potreb. To je en način uboštva.

Pa je še večje. Dohodek tako slab, da se komaj preživljaš, da moraš stanovati v slabih nehygienjskih stanovanjih in da moraš hoditi okoli v razcapani obleki. To je v resnici veliko uboštvo.

Najnižje uboštvo pa je, če moraš težko delati, pa ne zaslužiš niti toliko, da bi si zagotovil le najpotrebnejši živež.

Kadar govorimo o uboštvi kitajskega delavca, moramo imeti pred očmi le zadnje uboštvo.

Kitajska ne pozna modernih prevoznih sredstev, razun nekaj obsežnih mest. Promet vzdržuje kitajski delavec. Po mestih vidiš, kako tekajo v dvokolnice vpreženi kuliji po ulicah, bogataši, evropski in iz drugih delov sveta, pa lagodno sede in si domišljujejo, da so dobrotniki teh kulijev, ker jim dajo priliko, da si prislužijo boren novčič.

V kitajskih mestih je nakopičeno bogastvo; kitajski narod je kulturni, toda prometnih sredstev ni. Ves promet vzdržujejo moški in ženske, ki prenašajo na svojih hrbitih težke tovore, produkti kontinenta, tudi po 800 milj daleč za sramotno nizko ceno.

Na Kitajskem je človeška delovna sila najcenejša.

Položaj industrijskega delavca.

V vseh tovarnah, tudi najmodernejših, se dela na dan po 12 ur. Zaslužek je pa tolik, da komaj zadostuje za najskromnejše življenje samca, za družino ne ostane nič. V Šangaju znašajo izdatki

za bomo hrano za družino 52.25 frankov mesečno, mezde za kulijske in tovarniškega delavca pa znašajo največ od 20 do 30 frankov na mesec. Da ne pogine družina od lakote, mora v tovarno tudi žena, četudi je porodnica, za materjo sledi tudi otrok, da dela na strojih, ki so nalašč konstruirani za 6letno deco. Torej sistematično izrabljanje nedoletne dece.

Kako živi kitajski delavec?

Kitajski kmet nima veliko zemlje, kolikor jo pa ima, jo obdeluje z roko. Vrednost pridelka se ceni od 147 do 580 frankov na leto. Neka ameriška komisija je konstatirala, da porabi kitajski kmet od tega letnega dohodka 55% za živež, dočim ameriški farmar le 37 odstotkov. Kitajska družina, ki ima redne mesečne dohodke, plača na leto za živila 290 frankov, dočim izda odgovarjajoča ameriška družina 2700 frankov. Kulij in tovarniški delavec se hranita večidel z rižem in fižolom. Pa še tega v picli meri. Za hrano in stanovanje ne ostane skoraj nič.

Kakšno je stanovanje Kitajca-delavca?

Bajta iz bambusa, ilovice in slame. Streha in stene imajo luknje, po vsaki nevihti brodirajo stanovalci včasih do kolen po vodi. Tako se živijo in stanujejo kitajski delavci, ki nadomestujejo s svojim delom fijakerske konje, njihovi evropski delodajalci jih v resnici višje ne cenijo kakor živali, ali pa še nižje.

Nadzorniki v tovarnah imajo palice, s katerimi priganjajo otroke k čim hitrejšemu delu. Največji del štrajkov, ki so se izvršili v zadnjih devetih mesecih v predilnicah, so nastali iz protesta proti brutalnemu postopanju nadzornikov.

Običajni delovni čas znaša 12 ur za odraslene in za deco. V rudokopih pa običajni 24 urni štihi.

Dela se na teden sedem dni, stroji so brez zavarovalnih priprav, o higijeni sploh ni govora.

Pričetek strokovnih organizacij.

Uboštvo je splošni socialni znak v Kitajski in tako polno obupa, da izključuje skoraj vsak boj. Pa se je kljub temu pričel boj, posebno v južnih krajih. In v delavske strokovne organizacije hite ne le industrijski delavci, ampak tudi kmetje.

Dvomljivo pa je, če bodo dosegle te organizacije večje uspehe brez politične izpremembe. Sploh pa stoje izven zakona, razen v pokrajinah, ki stoje pod vplivom in v upravi Kuomintang t. j. nacionalne politične organizacije. Severna generala Čangčolin (japonski eksponent) in Vupejfu (angleški eksponent) postopata z delavskimi voditelji po vojaško — postrele jih. V tako zvanih tujih naselbinah so delavske organizacije tudi prepovedane.

Angleška sodišča na Kitajskem ne poznajo nikakega pravnega varstva, če gre za delovno razmerje med kitajskimi de-

lavci in angleškimi delodajalci. Angleški konzul enostavno zabrani »vmešavanje« kitajskih nadzorovalnih organov, če hočejo posredovati v angleških podjetjih. Boj, katerega bijejo Kitajci, ne izvira le iz nacionalnih motivov, ampak ima tudi socialno ozadje — boj za pravilne delovne pogoje. Največji izjematelj je brez dvoma Anglija, ki je sploh nositeljica reakcionarnega režima v Evropi. In če govore angleški državniki o raznih ljudomilnih akcijah, se moramo zavedati, da niso njihova dejanja odkritosrčna. Angleško gospodarstvo je zgrajeno na telesih in dušah milijonov modernih sužnjev. In če je zgodovina pravična, ne bodo Angleži ušli zasluženi kazni.

Ali so ostale države kaj boljše? Pravi nič, isti sistem, isti način »razširjevanja kulture«.

Belgijci so hoteli pred letom napraviti v svojih afriških kolonijah čez močvirja železnico. Okolica je pa tako nezdruživa, da ni mogel nihče zdržati. Delavcev ni bilo. Kaj napravi belgijska oblast? Izda naredbo, da se naj mobilizirajo domačini in pod smrtno kaznijo prisilijo k delu. Torej oblast je obsodila tisoče in tisoče domačinov na smrt. In bi tudi umrli, da ni zasledila teh naklepov neka plemenita oseba ter spravila cele zadeve pred mednarodni forum.

Kaj pa Francija?

V živem spominu nam je še marokanska vojna ter vstaja v Siriji. Še bolj pa odpre gnulobno vodilnih faktorjev in francoskih kapitalistov interpelacija socialističnega voditelja in poslanca Bluma. V svoji interpelaciji je navedel grozna dejstva. On pravi, da postopajo francoske oblasti in francoski podjetniki v afriških kolonijah nečloveško. Domačini so primorani nabirati gumij po gozdovih za sramotno nizko plačo, za 1 frank na dan. Če se ne pokore ali pa če ni zaželenega efekta, jih oblože s težko kladjo, tako obloženi morajo tehati okoli hiše po celi dan v najhujši vročini. Če se zgrudijo, jih spravijo po koncu s palicami. Francoski kapitalisti imajo pravico, da tudi postrele domačine. In poslanec Blum trdi, da so pomorili in uničili na ta način cele vasi.

Če se ozremo v Evropi sami na postopanje z narodnimi manjšinami, proti katerim nekatere države tako brutalno postopajo (Koroška, Italija, Poljska), da jim kratijo najnavadnejše pravice v cerkvi, potem je dovolj jasno, kako je objel paganizem vso družbo, predvsem evropsko. Ta družba pomeni višek krivice. Ta družba izziva maščevanje in mu tudi ne oide. Ta družba se mora združiti in se tudi bo. Minerji bodo pa tiste mase, ki so sedaj zatirane in izžemane ter brezpravne.

Razširjajte »Pravico«!

S. Montanus:

Primer iz ameriškega gospodarskega življenja.

V ehikaški klavnici.

(Dalje.)

Pomudimo se še malo pri delavskem stanju in vprašanju Swiftovega velepodjetja. Fordov »verižni sistem«, ki ga je podjetje vpeljalo, pomeni zanje v istem ali še krajšem času veliko večjo produkcijo. Kajti čas je pri tem sistemu do zadnjega trenutka porabljen. Delavec med delovnim časom ne more poljubno pavzirati in si kake cigarete prižgati. Kajti če bi on kak trenutek zamudil, ga zamudijo vsi, ki stoje za njim in čakajo na svoje delo. Jasno je, da je delavec pri tem sistemu pravi suženj stroja. Če ga ima sam v oblasti, še nekako gospoduje nad njim. A pri tem sistemu je prav za prav stroj gospodar, delavec pa suženj. To je kajpada nekako poniževalno za človeka, obenem pa zelo ubijajoče. Pomislite, uro za uro v matematično določenem času opravljati isto samo na sebi malenkostno delo, koga bi to ne ubilo. Variatijo delectat sprememba veseli je v gotovi meri človekova naravna potreba. Prehod od enega načina dela k drugemu je sam na sebi že nekaj odlih. Pri verižnem sistemu je taka sprememba izločena. On napravi za tisti čas

iz človeka malenkostni stroj z eno samo funkcijo. Ali si morete misliti večje suženjstvo. Ko sem jaz te »verižnike« gledal, kako mehanično so izvrševali svoje »grife«, so mi stopili pred oči naši kmetijski delavci. Zjutraj n. pr. kosijo, v poznih dopoldanskih urah razstijajo nakošeno, popoldne obračajo, če se k nevihti pripravljajo, devljejo v kupe, drugi dan zopet razstijajo, potem grabijo in spravljajo na vozove. Primerjal sem jih nekoliko. Kak kontrast, kako nasprotje! Tu med »verižniki« sami topi apatični obrazi, mrzli, kakor so mrzli posamezni kosi mrtvega stroja. Tam veselo kramljanje, žvižganje, petje, vriskanje. In moja končna sodba? Če niso ti stroji izvršilni organi kazni nad materialističnim človeštvom. Čim večji materialist je človek, tem bolj trinoško gospoduje nad njim stroj.

Ko je glavni urednik »Leipziger Neuster Nachrichten« pred dvema letoma gledal ta »verižni« obrat, se je s stališča človečanstva zelo razhudil nad njim. Kot ponosen Nemec je dejal, da tako suženjsko delo ni za Nemca. On je preveč razumen, da bi se v tako suženjstvo prodal. Zato pa, je pripomnil, v tem suženjstvu ne najdeš Nemca, temveč samo Poljake, Slovake, Čehe in črnce. Je hotel reči narode druge in tretje vrste. Gotovo da je prusaška oholost, ki je vse vojno ponižanje ni zlomilo, govorila iz njega. Toliko je pa resnice na tem, da ta mehanična enoličnost delavstvo ne-

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Količev. Delavstvo Bonačeve tovarne se je v nedeljo 31. julija zopet zbralo na shodu v Dobu. Tov. zvezni tajnik Lombardo je v daljšem govoru obrazložil pota in cilje organizacije. Razložil nam je tudi pravilno postopanje organizacije. Okrajno glavarstvo je na shod poslalo svojega zastopnika, ki je imel priliko zvesti za delavske težnje in nezakonitosti v Bonačevi tovarni. Zastopnik vlade je obljubil, da bo sporočil na merodajno mesto in vplival, da se položaj delavstva izboljša in nezakonitosti odpravijo. Delavstvo je vzelo vsa izvajanja z zadovoljstvom na znanje in je zopet en korak bolj uverjeno, da mora pravica zmagati nad krivico.

KEMIČNI DELAVCI.

Medvode. V tovarni olja in barv v Medvodah vladajo že dalj časa neznosne razmere. Delavstvo je že sploh od nekaj delalo po devet ur na dan, zadnji čas pa je g. Medic upeljal kar deseturni delavnik, ne da bi se bilo v smislu zakona izreklo za to delavstvo, dobilo dovoljenje Inšpekcije dela in ne da bi se delavstvu plačalo za čezurno delo v zakonu določeno 50 odstotno doplačilo na plače. Tudi postopanje z delavstvom v tovarni je vredno vse obsodbe. Naravno, da se je delavstvo takim razmeram ustavilo in se kot en mož organiziralo v Jugosl. strok. zvezi. To je edino prava pot, po kateri mora delavstvo hoditi. Le v strumni organizaciji more delavstvo odpraviti krivice in se boriti za pravico. V nedeljo 31. julija se je vršil prvi sešatek tega delavstva v Preski. Glavni tajnik JSZ tov. Gajšek je podal članom potrebne smernice, se živo zanimal o položaju in postavil temelje novi skupini. Jugoslov. strok. zveza je takoj podvzela potrebne korake, da se kričeče krivice odpravijo s pomočjo trdno organiziranega delavstva. — Živeli novi borci v naših vrstah!

Viničarji.

Iz centrale. Naznanjamo vsem skupinam in zaupnikom, da imajo redni člani z dnem 1. julija 1927 po četrtletni karenčni dobi od 1. aprila 1927 pravico do nezgodne in posmrtninske podpore. V uvaževanje naj zaupniki vzamejo posebno to, da se mora za vsako podporo tajništvu zveze poslati pismena prošnja prizadetega prosilca, katero prosilec lastnoročno podpiše, poleg njega pa se podpiše tudi njegov zaupnik in še dve priči, ki morata biti člana organizacije. Dodati se mora člansko izkaznico prosilca ter morebitno zdravniško spričevalo pri nezgodi in potrdilo župnijskega uada v slučaju smrti. Podpisani jamčijo za resničnost. Kdor ne zadosti vsem tukaj navedenim predpisom, katere določa poslovnik »Vzajemne samopomoči«,

se mu prošnja zavrne v dopolnilo, kar pa povzroča zakasnitev izplačil. Posebno oddaljenim skupinam se naroča, da v takem slučaju takoj ukrenejo vse potrebno, da imajo člani čimprej pomoč.

Sv. Miklavž pri Ormožu. V 35 letni starosti je za posledicami poroda umrla v Vinskem vrhu viničarka tov. Julijana Ciglarič, članica naše skupine. Blagopokojnici dal Bog večni mir in plačilo! Bila je delavna, poštena in vseskozi vzgledna žena in sta bila oba z možem že od postanka naše organizacije zavedna člana, ki nista nikdar klonila in niti najmanj dvomila o potrebi naše organizacije. Žalujemočemu možu naše sožalje! — Znesek 300 Din kot posmrtninska podpora se je izplačal. — Odbor.

Železničarski vestnik.

Vozne ugodnosti za provizijske upokojece in rentnike. Minister za promet je izdal z odlokom M. S. 15.176-27 nalog, da železniški provizijski upokojeanci, rentniki (to so bivši delavci), njihove zakonske žene in zakonski otroci, kakor tudi njihove vdove in zakonski otroci uživajo brezplačno vožnjo trikrat na leto v III. razredu, kakor tudi za vožnjo po režijski ceni, ako so rentniki in provizijski upokojeanci prebili v službi državnih prometnih naprav najmanj pet let. Glede rentnikov se zahteva tudi, da so za delo popolnoma nesposobni. Rodbinski člani, to so zakonske žene in otroci, uživajo vožnjo po režijski ceni štirikrat na mesec, kakor žene in otroci aktivnih delavcev. Glede rodbinskih članov se je ravnati po čl. 24 navodil o načinu izdajanja voznih olajšav.

Agitacija v politične svrhe v službi. Generalno ravnanje opozarja vse uslužbence in delavce, ki se nahajajo v železniški službi, da je v splošnem prepovedano v službenem času razširjanje vsakojakih političnih vesti, osobito sedaj za časa volitev. Minister za promet je izdal v tem smislu poseben odlok in prestopki se bodo najstrožje obravnavali. Radi tega tudi mi opozarjamo naše članstvo, da se varuje vsakega političnega govora ali agitacije v prid kakršnikoli stranki v službenem času in v službenem prostoru.

Pravilnik o nagradah članom izpitnih komisij. Z veljavnostjo od 1. aprila 1927 je izšel z dne 17. junija 1927 pravilnik, ki govori v svojih petih členih le o pristojbinah, ki jih morajo plačati tisti, ki polagajo izpite. Te pristojbine plačujejo le uradniki I., II. in III. kategorije in sicer vsak kandidat za vsakega člana komisije kot sledi: I. kategorija po 100 dinarjev, II. kategorija po 80 Din in III. kategorija po 50 Din. V slučaju ponavljanja se plačajo isti honorarji. Le pri prehodu iz pripravnih v pomožne skupine (signalni, prometni in strokovni) pla-

plačo. Na ta način bi si nikoli ne mogel pomagati na noge. Pri »verižnem sistemu«, ki je bolj ali manj povsod vpeljan, mu je to mogoče.

Vzemimo žensko, ki ni imela sreče, da bi bila iz Domžal ali Mengša doma, kjer zna vsaka kite plesti, seveda ne svoje. Prišla je v Ameriko. Videla je, da tam slamičarice bolje služijo kot uradniki. Šla je v tovarno. Delovodja jo je vprašal, če je v tem delu izurjena. No, malo se je zlagala in dobila delo. Prve dni je samo po drugih škilila, kako pletejo kite in jih po svoji moči posnemala. Seveda niso bile prvovrstne. Delovodja pride naokoli, pogleda njeno noviško delo in kajpada ne more biti zadovoljen z njim. Zaenkrat jo morda samo malo pokrega, misleč, da je bolj zanikerna kot nevedna. Drugič ji reče, naj pride po »ček« za to, kar je zaslužila in jo odslovi. S tem začetnim znanjem gre v drugo tovarno za slamičarice. Malo več je zna, kot je znala v prvi. Morda ji čez nekaj časa tudi v drugi, ali še v tretji dajo »laufpas«. V četrti pa obsedi in se polagoma navadi. Če je spretna ima čez nekaj mesecev večjo plačo kot ljudskošolska učiteljica. Podobno je z drugimi delavci. Doma se še kovaštva ni učil, tam je v tovarni za automobile. Tu je bil morda krojač, tam je mesar itd. Kje bi te mase dobile delo in jelo, ko bi se povsod zahtevala popolna strokovna izobrazba in še kak »Lehrbrief« povrhu. (Konec sledi.)

kako mehanizira in njih delovno energijo veliko prej izčrpa, kot drugo spreminjajoče se delo. Da bi si mogel en »verižni« delavec zaslužiti medaljo za štiridesetletno zvesto službovanje, je skoraj izključeno, bi prej omagal. Sicer berem v Swiftovem letnem poročilu, da ima štirideset delavcev, ki so že 40 ali več let pri podjetju. A med temi gotovo ni niti enega, ki bi bil vseh teh štirideset let kakim prašičem samo ušesa rezal. Sicer ga niti ne more biti, ker Fordov verižni sistem je bil šele v najnovejšem času vpeljan, se bo tedaj šele čez desetletja pokazalo, koliko časa more delavec ob njem zdržati.

Vsekako je to senčna stran tega sistema. A ni brez solčnih strani. Naj omenim le eno, ki je za delavca velikega pomena. Vajeniško dobo si lahko prihrani ozir. bistveno skrajša. Tisti »grif«, ki ga mora izvrševati, je kmalu priučen. V par tednih ima že popolnoma prakso in zaslužek, kakor drugi delavci, ki so že več let zraven. Da, to je za ameriškega delavca velikega, naravnost življenjskega pomena. Nobeno podjetje tam ni tako stalno, da bi mogel delavec, ko je dobil pri njem delo, reči: No zdaj sem pa preskrbljen, če mi le Bog zdravje ohrani! Lepega dne se delo iz kateregakoli vzroka ustavi in kajpada tudi zaslužek. Treba se obrniti drugam. Morda najde čisto drugo delo. Kaj ko bi moral začeti zopet svojo vajeniško dobo, kajpada tudi z vajeniško

čajo kandidati gori omenjeno nagrado samo za enega člana te komisije in za zapisnikarja. Ta plačana vsota se pa potem razdeli med vse člane komisije. Za prehod iz pomožnih skupin v glavne je treba prizadetim kandidatom plačati to pristojbino za dva člana komisije in za zapisnikarja. Vsi kandidati, ki so delali izpite v tem času, bodo morali plačati naknadno po tem pravilniku predvidevano pristojbino, vsi ostali pa, ki bodo izpit še polagali, bodo morali to pristojbino plačati v naprej.

Kaj pa vzne ugodnosti za dnevničarje? Znan nam je slučaj, da je uslužbenec, češke narodnosti, v službi na železnici že čez 40 let, večinoma na progah, ki so sedaj na teritoriju naše države, a se mu je na podlagi pojasnil k pravilniku za vzne olajšave vzela pravica za režijske vožnje. Svoječasno pod rajno Avstrijo je imel pravico do II. razreda, a sedaj se mu je ukinila še pravica do III. To je »bratska ljubezen« na SHS železnicah.

Delavska zveza.

Dobrova pri Ljubljani. V nedeljo, dne 31. julija t. l., se je vršil tu shod »Delavske zveze« in »Kmečke zveze« za občinske volitve, ki bodo 7. t. m. Na shodu je podal zanimivo splošno poročilo o delu naših poslancev v narodni in občinski skupščini g. poslanec P. Hauptman. Gl. tajnik JSZ tov. Gajšek je govoril o delavskih zadevah in smernicah za politično, gospodarsko in kulturno udejstvovanje vseh delovnih stanov v občini, oblasti in državi na podlagi krščanskih soc. načel. Pobjal je razredno stališče samostojnežev in raznih socialistov, ki ne morejo ustvariti sreče in zadovoljnosti, ampak le prepire in nezadovoljnost. Očrtal je delo ministra Dr. Gosarja in drugih poslancev za delavstvo in na podlagi dejstev dokazal, da more naše delavstvo v politiki kaj doseči le, če je kompaktno organizirano v posebnih delavskih organizacijah v SLS. Pozval je navzoče na delo, da zmaga pri občinskih volitvah med delavstvom naša »Delavska zveza«, ki ima 3. skrinjico, pri državnozbornih volitvah pa SLS. Oba govornika sta žela burno odobrovanje številnih poslušalcev. Po zaključku shoda se je vršil še sestanek delavstva, na katerem je bila tudi formalno ustanovljena »Delavska zveza« za Dobrovo. Živeli novi borci!

Iz Bonačeve tovarne na Količevem.

Da se nekoliko osvetli v resnici žalostni in nevzdržni položaj delavstva v tej tovarni, je prav skrajni čas. Tovarniški poslovodja vlada tako, da imajo delavci pred njim popoln strah. Za vsako malenkost in za najmanjši prestopok pri delu kriči in obklada delavstvo z različnimi psovkami. Najbolj priljubljen izraz za delavca mu je »ti prokleta opica hudičeva«. Če misli g. poslovodja, da so takj izrazi za dostojnega človeka, naj misli tudi to, da je doba suženstva že daleč za nami in da si bo delavstvo znalo poiskati sredstev za obrambo svoje časti. G. poslovodja se gotovo ne zaveda, da niso delavci v tovarni radi njega, ampak baš nasprotno, zato bi mu zaenkrat svetovali, naj opusti stvari, ki niso za dostojnega človeka in naj bo prepričan, da zato papir ne bo prav nič slabše izdelan.

Delavstvo je dosti dolgo molče prenašalo vse krivice, spoznalo pa je, da zastoj na milost raznih gospodov in da se nezakonitosti ne bodo odpravile same od sebe. V skrajni sili so šli delavci v organizacijo.

To dejstvo pa je gospode silno iznenadilo in povzročilo tako razburjenje, da ga ne morejo niti skriti. Mislili so namreč, da so nad ubogo delavsko paro absolutni gospodarji. Svoje razburjenje so pokazali s tem, da so pričeli delavstvo odpuščati in pošiljati na dopust, med tem ko so sprejemali na drugi strani nove delavce v delo. Da bi delavstvo odvrnilo od organizacije se poslužujejo tudi raznih drugih sredstev, katere bomo pa navedli ob drugi priloiki. Povemo pa, in to v prvi vrsti g. poslovodji, da so vsa prizadevanja za razbitjem organizacije zastoj, ker delavstvo v Bonačevi tovarni nima ničesar izgubiti. Zato bo šlo preko vsega terorja in preko vseh šikaniranj po začrtani poti naprej, dokler ne bodo

gospodje sami uvideli, da ne zahtevajo prav ničesar drugega, kar jim po pravici in zakonu pripada.

Delavci in delavke! Vsi skupaj, v skupnosti in solidarnosti boste vse premagali! Čeprav je med vami tudi nekaj zajcev in judežev naj vas to ne moti na nadaljnjem pohodu. Vedite, da ima kapitalizem povsod svoje ovaduhe in plačane hlapce, katerih naloga je, da razdvajajo delavsko organizacijo in delavstvo pahnejo v še hujšo bedo. Vam vsem je znan Judežev konec. Tudi veliko takih judežev v delavskem pokretu je že našlo slično plačilo za svoje izdajstvo. Zato povejte vsem tistim, da bo prišel čas, ko bodo tudi ti prešli za svoja izdajstva zaslužen plačilo.

Danes šteje organizacija že preko 70 članov, med temi so tudi vsi tisti, katerih tovarna ne more vsak čas odpustiti. To je število, ki naj vas vzpodbuja k vztrajnosti, to je organizirana moč, s katero bodo morali gospodje slej ko prej računati. Če pa med delavstvom ne bo solidarnosti, potem pa le pričakujte, kdaj vas bodo milostno odpustili s pristavkom, naj vas le gospod kaplan živi, kot je bilo to rečeno trem odpuščenim delavkam iz Doba. Torej vsi v organizacijo in vsi na delo za zboljšanje vašega bednega položaja in odpravo krivic!

25 letnica naše organizacije.

V nedeljo, dne 14. avgusta, bo v Preški proslava 25 letnice katoliške prosvetne in delavske organizacije.

Proslava se bo pričela že v soboto zvečer z zažiganjem kresov in četrturtnim pritrkavanjem po celi dekaniji.

V nedeljo zjutraj ob pol 9 je slovesen sprejem gostov na postaji, nato pa ob pol 10 slovesna sv. maša na prostem. Po slovesni službi boži bo na prostem slavnostno zborovanje. Za tem gremo vsi na grob ustanovitelja naših društev čast. kanonika J. Brenčeta, kjer se mu v znak hvaležnosti poklonimo. Popoldne bo slovesna cerkvena slovesnost, nato pa na veseljem prostoru pred Društvenim domom koncert Pevske zveze, kjer bo sodelovalo osem pevskih zborov z 200 pevci. Med prosto zabavo bo tudi bogat srečolov in šaljiva pošta.

Jubileja naše delavske organizacije se udeležimo prav vsi in pripeljimo vse svoje prijatelje, da s tem pokažemo, da znamo pravilno ceniti našo delavsko organizacijo, potom katere smo dosegli že veliko dobrega. Iskreno vabimo tudi vse naše prijatelje in tovariše širom domovine.

Tabor Krekove mladine na gori Olik v Savinjski dolini

bo v nedeljo, dne 14. t. m. Po prihodu na goro bo sv. maša z govorom; pri sv. maši poje pevski zbor Krekove mladine. Po maši tabor na prostem, na katerem bodo govorili delavski govorniki.

Tovariši krekovci, delavci, študentje in prijatelji našega pokreta, na veselo svidenje!

Tedenske novice.

Zgradba poslopja Delavske zbornice v Ljubljani. Preteklo sredo so pričeli kopati ob Miklošičevi cesti poleg palače Okrožnega urada za zavarovanje delavcev temelj za novo veliko palačo Delavske zbornice. Poslopje mora biti, kakor smo že poročali, do jeseni pod streho, tako da se bodo izvršila tekom zime notranja dela.

Knjižnica prosvetnega oddelka Delavske zbornice v Ljubljani je julija meseca obiskalo 400 članov in si izposodilo 790 knjig, od teh 494 slovenskih, 247 nemških in 49 hrvatskih, po vsebini 708 leposlovnih in 82 znanstvenih. Denarnih dohodkov je bilo 1173 Din 50 par. Knjižnica je imela v primeri s prejšnjimi pomladanskimi in poletnimi meseci največji promet. Ako pomislimo, da v vročem juliju ljudje mnogo manj čitajo, vidimo, da knjižnica hitro napreduje. Julija se je vpisalo 36 novih članov.

Žika je samo ena. Zaradi izredno dobrega okusa ima vedno več prijateljev. Ni čudno, če se pojavljajo tudi ponaredbe. Pri nakupu pazite zato na ime »Žika«.

Orlovska srenja v Hrušici bo priredila v nedeljo, dne 7. avgusta t. l., ob pol 5 popoldne štafeten tek. Proga te štafete bo od D. M. Polja, Vevče, Za-

dvor, Dobrunje, Hrušica, Fužine, Studenec nazaj v D. M. Polje. Po štafeten tek se bo vršil na 2 km tek za prihodnjo srenjsko darilo. Občinstvo, naklonjeno mladini, uljudno vabljenno. — Odbor.

Iščejo se. Delavci Pirš, Tomažič in Beber, doma baje iz konjiškega okraja, ki so svoječasno bili zaposleni pri tvrdki »Granit« v Jablanici ob Neretvi pri Mostarju v Hercegovini in ki niso prejeli svoje zadnje plače, naj se javijo in sporoče svoje naslove Delavski zbornici v Ljubljani. Imenovanim je denar, ki jim pripada, na razpolago.

Nesreča pri delu. V tovarni »Saturnus« v Mostah pri Ljubljani je odtrgal stroj 15 letni delavki Milici Berčičevi tri prste na desni roki. Ponesrečenko so z avtomobilom prepeljali v bolnico.

Vsled nepredvidnosti težko ponesrečil. France Kolenc je bil zaposlen v Koroševem kamnolomu v Šmartnem ob Paki. Pretekli teden je razstreljeval kamenje. Zvrtal je v skalo luknjo ter nasul vanjo dinamita. Ker dinamit ni hotel takoj eksplodirati, je stopil Kolenc bližje, da bi pogledal, kaj ni v redu. V tem hipu je nastala močna eksplozija, ki je vrgla Kolenca na tla, ga poškodovala na glavi in obrazu ter mu odtrgala levo roko do komolca, desno pa v zapetju. Kolenca so prepeljali v ljubljansko bolnico. V slučaju komplikacij utegne oslepiti.

Že zopet prijatelji delavstva. V časopisih čitamo, da zahtevajo gospodarski krogi v Virovitici ukinjenje nedeljskega počitka. To svojo zahtevo utemeljujejo s trditvijo, da jim povzroča nedeljski počitek veliko gmotno škodo.

Pazite na otroke! V Cerknici so se otroci igrali na dvorišču kleparskega mojstra Korčeta ter so v razposajenosti užgali travo v vozičku, v katerem je spal dveletni Korčetov sinček. Otrok je dobil močne opekline po vsem telesu in je v bolnici umrl.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 3.

Sreča v nesreči. Potniki brzovlaka, ki vozi v popoldanskih urah iz Maribora proti Čakovcu, so pri postaji Cirkovce videli prizor, ki je marsikomu šel na živce. Lokomotiva je pričela nenadoma dati presunljive signale, naenkrat je spredaj nekaj pod kolesi zahreščalo in že so videli na levi strani nasipa kotrljati se čudno gručo, sestoječo iz konj, opreme in delov voza. Nazadnje se je gruča razvozljala, konji so se spravili na noge, izpod razvalin voza pa se je izkobilacal ves preplašen starejši kmetič ter še dalje časa začudeno gledal za vlakom, ki se je oddaljeval. Očividno mu ni šlo v glavo, kako slučajno je ušel strašni smrti pod kolesi. Po izjavi strojevodje je skušal kljub signalom tik pred vlakom prepeljati se preko proge.

Zraščena dvojčka. V Novem Pazarju živita dvojčka, ki sta skupaj zraščena. Dvojčka sta sinova mohamedanskih staršev in živita pri svojem stricu, ker nimata več staršev. Zraščena sta na plečih. Dasi sta po izjavi njunega strica stara že 19 let, napravljata vtis komaj osemletnih dečkov. Eden izmed dvojčkov je dobro razvit, samo vratu ne more upogniti, drugi je v rasti in razvoju popolnoma zaostal, vrat mu je vpognjen in ga ne more vzravhati. Hodita na ta način, da drug drugega nosita, to je nekaj časa hodi eden in nosi drugega, ko se utruji, pride vrsta na drugega. Govoriti ne znata. Stric dvojčkov ne pušča nikamor iz dvorišča, ker se jih rodbina sramuje. Sicer pa je v Novem Pazarju zaradi nehygieničnih razmer in slabe vode polno kretenov in pokvečencev.

Trebušni legar v Belgradu. 31. julija se je v Belgradu pojavilo devet slučajev trebušnega legarja. Dne 1. avgusta so se pojavili novi slučajji. Vse obolele so izolirali v bolnici.

Društvo dipl. babic v Ljubljani. Dne 13. julija t. l. smo napravili prošnjo na g. velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti za odpravo mazačk, nakar smo 20. julija prejeli od g. vel. župana ljub. oblasti poziv, da mu takoj predložimo seznam mazačk, ki so opravljale babiški posel v zadnjih treh mesecih, s točno navedbo imena mazačke

in porodnice, bivališče in če mogoče dan in mesec prestopka. Ker je zadeva nujna, Vas vse članice pozivamo, da nam takoj podaste vse podatke, da se čimprej odzovemo pozivu. Tudi Ve, štajerske tovarišice, nam podajte vse potrebne podatke, da zamoremo takoj odpisati tak seznam, ko prejmemo odgovor od g. vel. župana mariborske oblasti. — Od škofijskega ordinarijata v Ljubljani smo prejeli dopis, s katerim nas obvešča, da se je opomin, naj kličejo k porodu le izprašane babice objavil v Škofijskem listu št. 6, dne 23. julija. Od mariborskega škofijskega ordinarijata do danes še nismo prejeli nikakega odgovora na naši dve vlogi. — Gospej E. Z. iz S. v odgovor. Okr. zastop nam je odgovoril, da so bili primorani ustaviti vsa izplačevanja dovoljenih subvencij. Tako so odpadle subvencije živinozdravnikom, okr. zdravnikom in okr. babicam. Vsled tega ne moremo proti temu ničesar ukreniti do prihodnjega proračuna občin. — Gospej T. P. iz Vr.: Od OUZD smo prejeli odgovor, da Vam je bil honorar v znesku 225 Din nakazan dne 5. julija 1927 in sicer na račun, ki je bil predložen uradu dne 2. julija. Za svojko J. K. pa niso bila predložena senkaj nikaka nakazila in potrdila ne za plačilo dajatev svojki, kakor tudi ne Vam, vsled česar se Vam odpadajoči honorar ni mogel nakazati. Na društvo prihajajo s strani neorganiziranih babic različne prošnje. Ker pa nismo dolžni odgovarjati, prosimo, da o tem obvestite vse nečlanjene babice in da se v njihovem interesu organizirajo v našem društvu.

Krekova mladina.

Iz centrale. Razposlane okrožnice naj se prečitajo na sestankih vsemu članstvu. — Občni zbor se bo vršil 28. avgusta v mali dvorani Narodnega doma v Celju. Začetek ob 9. Sv. maša ob 8 v cerkvi sv. Danijela. Popoldne izlet v Teharje in ogled njih zanimivosti. Poleg obveznih delegatov naj pridejo tudi drugi člani in naši prijatelji. Na svidenje! — Odbor.

Iz centralnega tajništva. Statistiki za junij še niso poslale podružnice: Hrastnik, Vič, Lesce, Podružnice, ki še niso poravnale članarine, naj to store čimprej. — Tajništvo.

Viničarsko okrožje Krekove mladine Sv. Miklavž opozarja podružnice Ljutomer, Zavrč in Sv. Miklavž, da pošiljajo vsak mesec do 5. statistike in članarino za pretekli mesec na naslov tajništva, kakor tudi vse pristopnice novopristopivših članov ter sporoča vse važnejše sklepe odborovih sej podružnic. Še enkrat posebno opozarjamo na mesečne statistike, ki morajo biti gotove do 5. vsakega meseca pri tajništvu, da jih lahko do 10. odpošljemo na centralo. Pošilja naj se vedno le na naslov: Jože Košnik, okrožni tajnik Krekove mladine, Sv. Miklavž pri Ormožu. — Odbor.

Razno.

Pri reševanju izgubili življenje. V nekem jezuitskem samostanu v bližini Valencie na Španskem sta dva delavca kopala vodnjak. Pri tem sta se vsled zemeljskih plinov onesvestila. Trem jezuitom, ki so jima hoteli priskočiti na pomoč ter so pravtako zlezli v vodnjak, se je pripetilo isto. Ker je prišla pomoč prepozno, so se vsi trije jezuiti in oba delavca zadušili.

Vlak povozil sedem cigánov. Tolpa cigánov se je pripeljala na vozovih v Roznov (Romunija), kjer so priredili veliko pojedino ter popivali vso noč. Bili so možje, žene, starci in otroci. Ob sedmih zjutraj so sedli pijani kot muhe na vozove ter se odpeljali proti sosednji vasi. Zadnji voz, na katerem se je nahajala cela ciganska družina, obstoječa iz starega očeta, stare matere, očeta, matere in treh otrok v starosti od 14 do 16 let, je med vožnjo precej zaostal. Da bi sprednje vozove zopet došel, je pognal pijani voznik konje čim najbolj je mogel. Nedaleč za vasjo se cesta zavije, za krivuljo pa jo prereže železniška proga. Pijani cigani vsled ropota, ki ga je povzročal njihov voz, niso čuli, da prihaja vlak in tako je zavozil voznik baš pred lokomotivo drvečega vlaka. Voz se je razbil na kose, vsi cigani pa so padli na tračnice, kjer so jih kolesa raztrgala in tako razmrčevala, da iz posameznih kosov mesa ne bi bilo mogoče niti spo-

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino

JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzner«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezenja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika. Telefon šte. 913. Večletna garancija.

znati, če gre za ostanke človeških trupel ali živalskih kadavrov. Konji so ostali po čudnem naključju popolnoma nepoškodovani.

Skrb za zdravje.

Škiljenje. Priveži na zdravo oko dvojno črno svileno krpico, tako močno, da se ne premika in da moreš uporabljati le škilječe oko. Škiljenje navadno v 14 dneh preneha.

Potne noge. 5 gramov kloralnega hidrata, ki ga dobiš v lekarni, raztopi v pol litra vode in si z njo vsak večer umivaj nogi. Opari hrastovo skorjo in si z vodo umivaj noge ali natresi v noga-

vico vsak tretji dan noževo konico salicilne kisline. Redna, dve minuti dolga nožna kopel s drgnjenjem in obilno hojo je zelo dobro sredstvo.

Če komu zveni po ušesih. Če kaneš v uho nekaj kapljic mandeljevega olja, v katerem je raztopljena kafra, bo kmalu potihnilo zvonjenje. Dobro je tudi v uho kaniti nekaj kapljic balzama. Teloha in jesiha skuhaj in vlij gorko v ušesa.

Ako se ti gnoji v ušesih. Skuhaj rožmarin na vinu in ga priveži na uho še gorkega, ali pa kani v uho nekaj kapelj žganja, v katerem je bil namočen hmelj. V obeh slučajih boš kmalu zdrav.

Pljuvanje brez potrebe ni samo grda lastnost, ampak tudi zelo škodljiva. Zelo potrebuje namreč slino pri prebavi.

Sredstvo proti potenju rok. Komur se pote roke, naj jih večkrat umiva v vodi, ki ni premrzla. V vodi naj se raztopi nekaj galuna.

Za kratek čas.

Vzajemno. Žena možu: »Jaz grem sedaj na trg. Pazi med tem, da otroci ne dobe vžigalic in da bodo mirni — in vi otroci, pazite na očeta, da ne pojde v gostilno!«

Nova lakota. Mali Rudel je nekega dne bil žejen, pa se ni mogel domisliti

besede »žeja«. Ve si pa pomagati in reče: »Mama, jaz sem tako vode lačen!«

Dobro sosed. V mestu je vprašal sodnijski pisar nekega kmeta: »Ali že veste, da je bil vaš sosed danes obsojen?« — »Ne. Koliko je pa dobil?« — »Do svoje smrti bo zaprt.« — »Prav mu je lumpu. Še dalj časa naj ga zaprejo.«

Trd bodi mož! V neki gostilni je sedela večja družba in pokušala vinski pridelek. Starešina omizja se je tretjič dvignil, da sproži slovesno govoranco. Visoko je zamahnil z desnico in je, obrnjen proti gospodarju, navdušeno vzkliknil: »Trd bodi, neizprosni mož jeklen!« — Pa se oglasi eden izmed družbe: »No, saj je že trd!«

Odmev. V neki gostilni so govorili o odmevu. Eden gostov je rekel: »Kadar sem jaz v gorah in zavpijem, cele pol ure čakam, preden pride odmev.« — »To ni nič,« se oglasi drugi, »jaz sem tudi že dve uri čakal na odmev.« — »Kaj bosta vidva,« pravi sedaj tretji, »jaz pa stopim pred hišo, preden grem spat ter zavpijem: Hej, Jaka, vstani, šest bo ura. Nato se vležem spat in zjutraj ob šestih me odmev pokliče: Hej Jaka, vstani, šest bo ura! Pri nas ne rabimo nobene budilke.«

Vrednost denarja: Za 1 dolar dobiš 56.70 Din, za 100 frankov 223.25 Din, za 100 lir 308.25 Din, za 100 avstr. šillingov 799.50 Din, za 100 čeških kron 168.20 Din, za 100 nemških mark 1352 dinarjev.

ŠTAMPILJE
PEČATI
ETIKETE
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 13.

Jernej Ložar — Ljubljana
Sv. Petra cesta 20

priporoča vse vrste obleke za gospode in dečke: najcenejše, nepremočljive dežne plašče, Hubertus-plašče in pelerine iz tirolskega lodna, delavske in dr. modne sportne obleke, srajce, ovrtnike itd.
Konkurenčne cene! Postrežba točna!

L. MIKUŽ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 15

DEŽNIKI in SOLNČNIKI!

NA MALO NA VELIKO
USTANOVLJENO L. 1839.

Priporoča se

Ferdo Ferenz

stavbeni in galanterijski klepar
Ljubljana, Mirje št. 2.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadruzi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

40

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Eno in trideseto poglavje.

Sopihanje zadnjega vlaka. ki se je vračal iz Montenversu v smeri proti Chamonix-ju, je zopet malo spomnilo Ludovika na resničnost.

Kaj je značila sedaj resničnost zanj? ... Eno samo bitje pride v poštev ...

In to bitje ga odbija! Posihmal mu postaja vse vseeno! Tovarna, delo, kupčija ... družabno vrvenje ... Neumnost za tistega, ki ima srce prazno in čigar obstoj na svetu je odslej brez cilja. Celo nebo, ki ga je poklical na pomoč in kateremu je bil iskreno mnogo obljubil, nebo mu odgovarja naglo, rezko in končno z odklonitvijo, ki mu zapira pot ... vsako pot ... Kaj sedaj ...

Večer je ... senca velikih vrhov se daljša preko skalovij. »Mer de Glace« (»morje ledu«) postaja modro ... Spodaj se prižigajo luči, najprej v hotelu v Montenversu, potem dalje ... dalje po kočah, ki so posejane proti chamonix-ski dolini.

Ludovik Hughe odhaja, ne da bi se zmenil za pot, po stezi ob robu »Morja Ledu«.

Nastopa noč, ali kar je resnejše, nastopila je že skoraj nevihta.

»Les Grandes Jorasses«, vrhova »Moine«, »Tacul« so se zelo hitro zavili v meglo. Potegne veter in začne pihati po vdolbini ledenika, Orjaka!

Mesto da bi se vrnil brž proti Montenversu in ondi počakal konca neurja, se poda Ludovik Hughe, ki ne mara, da bi izgledalo niti za hip kakor da izrablja okoliščine, da bi prežal na drugo srečanje, — v poljubno smer tjavendan, samo ne proti hotelu, in koraka, ne da bi vedel, orkanu naproti.

Hodi brez cilja, brez druge misli razen notranjega snovanja.

Sledi stezo ... sledi ... sledi ... dokler je je kaj.

Toda ravno sedaj se steza krivi ... se stisne še bolj k pragu ledenika Orjaka!

Grom! ...

Pa še eden, svečan, strahovit, ki se odbija od ledenika do ledenika, od odmeva do odmeva, povečajoč v viharju hripavi glas gora.

In koj nato presekano bučanje plazu. Začenja se oster deževni in sneženi naliiv, ki se vije s tisto nenadno silo, ki je tako značilna v gorah.

Kmalu ni več ostric, ne ledenikov, ne vrhov ... temveč le deževen sneg, ki pada ... ledena voda.

ki brizga ... vodopadi, ki se vsipajo navzdol od vseh strani ...

In kar je glavno — poti ni več.

Ludovik Hughe se ustavi ... Ne more drugače kot da se ustavi.

Ima vtis, kot da prihaja v praznino.

Kje je ...?

Ima sicer v žepu zemljevid Chamonix-ja, toda ne mogel bi ga niti razprostrti niti čitati.

Na desno ...? Na levo ...? Naprej ...? Nazaj ...?

Sam je ... majcena pičica v neskončnosti senice in sovražni neizmernosti vseh pobesnelih elementov.

Njegova telesna stiska postane enaka njegovi duševni stiski ...

Divje zverine imajo brlog ... on pa, nosilec ljubezni, nima niti usmiljenega robu skale, da bi se skril pod njo.

Po obrazu mu curlja ledeni dež, obleka je premočena, Ludovik Hughe se prepusti usodi.

Postal je bitje brez misli ...

Nagonsko poskusi iti še dalje ... Kam ...? Proti čemu ...?

Spotakne se, na snegu ... na ledu ... Izpodrsne mu ... vstane ... izpodrsne zopet ...

Veter tuli tako silno, njegovi sunki so tako togotni, da ne more ostati mirno na istem mestu.

Kakor revno igračo ga besnost stvarstva pehá naprej ... nazaj ... podi, ustavlja ...

S stegnjenimi rokami, šklepetajočimi zobmi, trepetajoč od utrujenosti in mraza se spusti tedaj proti praproti ...

V črni noči, sredi vsega bučanja in ječanja se je dvignil strašen, koj udušen krik ...

To je bil Ludovik Hughe, ki je padal, ki se je valil v globino ene tistih razpok, ki ločijo »Morje ledu« od ledenika »Orjaka« ...

Dva in trideseto poglavje.

Tisto noč Rozalina ni zaspala.

Razburjenje poslednjega srečanja jo je držalo zbujeno vso noč še bolj kot hreščanje viharja.

In vendar se je zdelo, da se masivni kotel, čeprav mogočno naslonjen na vnožje neizmernih razrastkov neizmernih ostric, maje pod oinovimi sunki burje kakor da ga bo velika roka orkana prijala in odnesla liki slamico v prepade.

Zlasti enkrat se je Rozalina vzravnila na ležišču.

Proti zaprtim oknicam sobe je bila mislila, da čuje človeški krik ... obupen klic na pomoč.

»Kdo je tam? ...«

Poslušnila je in srce ji je naglo udarjalo v prsih ...

A niti za hip ni pomislila, da bi se bil Ludovik Hughe zgubil v gori, saj je bil hotel v Montenversu

čisto blizu in zadnji vlak je odhajal proti Chamonix-ju celo uro po zadnjem stavku Ludovika Hughe, ki ji je še vedno zvenel v spominu: »Kar mi tu odgovarjate, je zelo usodno! ...«

Tri in trideseto poglavje.

Drugo jutro se je pokazala na živomodrem nebu polagoma v obrisih bleščeča veličastnost vseh ledenikov ... tako »Charpona«, »Leschaux«, »Thendia«, »Orjaka«, glavnega povzročitelja nočne nevihte ... In prav v ozadju obzorje, kot pregrada, velikanski branik »Grandes Jorasses«.

Vse roznate, vse pozlačene so se zasvetile druga za drugo vse ostrice, veliki »Charmoz«, divji »Grépon« in lepa konica »Orjaka«.

Kot morje pozna tudi gorovje nasprotja strahotne jeze in božajočega nasmeha.

Danes se vse te ostrice, namesto da bi sekale obzorje in bodle v nebo, smehlajo idealno okopane v solnčni jutranji svetlobi.

Včeraj je dolina izginjala pod bledim mrtvaškim prtom oblakov ... Danes vse poje v njej ... zeleni travniki, zvoniki, obsolnčene strehe planinskih koč.

Toda spodaj v tej dolini razjeda nekoga skrb, namreč Celestina.

Njegov gospodar je odšel v stanju prenape-tosti, kot je opazil ... Vrnil se ni sinoči, ne ponoči, ne davi ...

Hotelski sluge in šoferji nimajo skrivnosti med seboj. Celestin vé prav dobro, da je bilo odneseno pismo, naslovljeno na Marijo Durand, v hotel v Montenversu ... Ve, da je njegov gospod sam odšel tja gori ... in vé tudi zakaj.

Pravkar je telefoniral v hotel; tam ne poznajo Ludovika Hughe. Tedaj se je osmelil tako daleč, da je zahteval k aparatu Marijo Durand; tudi ta ni ondi bolj znana.

Zdaj pa ne razume več.

In vendar mu potrdijo od zgoraj, da je neznan turist brez vodnika in celo brez cepina šel sinoči mimo po stezi, ki zavije okoli hotela in nadaljeval pot proti ledeniku »Orjaku«. Niso ga videli več ...

Je pa samo ta steza.

In vihar v tej noči je bil tako strahovit, da je steza pred »Tête de Trélaporte« pretrgana.

Če tedaj danes ne vidi več tega nepredvidnega turista, se pač nahaja v eni prvih razpok »Orjaka«, zakaj dalje za gotovo ni mogel iti.

Celestin je stopil v vodniško pisarno. In od tukaj so prosili iz hotela v Montenversu natančnejših podatkov.

Šofer ne živi več, kajti vse se sklada v tem, da potrjuje in določa kraj nezgode: njegov gospodar, živ ali mrtev, leži tam gori na dnu kake razpoke. Dolžnost se riše jasno, zapovedovalno: treba mu je iti na pomoč, in sicer takoj.